

MAGYAR HADISZABÁLYZATOK GYŰJTEMÉNYE.

A Khevenhüller-féle hadi utasítás.

AZ ÁLLANDÓ HADSEREG első szervezése után mind égetőbbé válván egy általános érvényű részletes utasítás szüksége, azt *Khevenhüller Lajos András* gróf, részint a régibb, különösen az I. Lipót féle utasítások, részint pedig a török háborúkban szerzett saját tapasztalatai nyomán írta meg.

Maga *Khevenhüller* gróf 1683 nov. 11-én született és meghalt 1774 jan. 26-án. A Szavojai Jenő nevét viselő dragonyos ezredben és a nagy hadvezér kezei alatt kezdé meg pályáját s III. Károly alatt a törökök elleni háborúban (1716—18) tüntette ki magát legelőször. Részt vett Pétervárad ostromában és Belgrád előtt is harczolt, azután pedig Eszékre került mint parancsnok. Itt írta nagy értékű munkáját. 1734-ben átvette az olaszországi seregek vezérletét, de már 1736-ban Bécsbe ment, a hol titkos tanácsosnak s tábornoknak nevezték ki, de nemsokára Szlavoniába küldték. Az ujonnan kitört török háborúban ismét tevékeny részt vett, elfoglalta Nizzát, Widdint is ostromolta és Radojavacnál is harczolt. Az osztrák örökösödési háborúban előbb Bécsét erősítette meg jobban, azután Linzet és Passaut foglalta vissza s Bajorországba nyomult, melyet utóbb vagyis 1743-ban még egyszer elfoglalt. Miután még a Rajna mentén harczolt, 1743 végén visszatért Bécsbe, a hol Mária Terézia rendkívül kitüntette. Naplóit, melyek korának nagybecsű hadtörténelmi forrásai is a nemzeti muzeum birtokában levő kézirat nyomán *Wolf A.* adta ki Bécsben 1858-ban. Hadi utasításai: *Instructionen für Kavallerie*

und Infanterie czímet viselik s egyes részeiben egészen a legujabb korig érvényben voltak s alapját képezik az ujabb rendszereknek.¹

Ennek a munkájának a gyalogságra vonatkozó részét még Mária Terézia alatt 1746-ban magyarra fordította s Pozsonyban kiadta *Kováts János mathematicus*. Czíme: *Hadi exercitium, vagyis gyalog regementek gyakorlási, mely Kewenhüller főgenerális alkotmányából Magyar tiszt uraimék kedvéért nyelvünkre fordítottatott*, úgy némel mathematica observatiókkal meg világosítottatott.

A nagyérdékű munkát, mely ma már igen ritka, érdemesnek találjuk, hogy itt közöljük még pedig egészen eredeti formájában.

Miképpen ó Főlfége Gyalog Regimentyei Rendőltetnek, és mi-voltokkoz képeft, föl Ofztattnak.

Ó Főlfége Gyalog-Katonái bé vett szokás szerint, egyenlő Öltőzettel ruháztottnak, és ugyan, Gyöngy vagy-is kék színű jó-polztóbul, kinek-is az ő hozfiza és bővfége meg-légyen, hogy így mivel a' nép kópönyeg nélkül vagyon effőben fegyverét bé-takarhaffa: A' Hajtókájja, Dolmánkájja (Camifőler) és Nadrágja, az Oberfter Kedvé szerint, változtathtatik; de a'hajtókák áltollában, egy formára legyenek, ugymint régi szokás szerint, alul keskenyebbek, három gombra, ahöz elégféges, hafittás avagy gombházzal hogy így hideg és effőben a'Gyalog katona keze és fegyvere bé-födetheffék: Evvel, az igen szükőnn szabott, némely küllő Birodalmak szokáfitul külömböz, és egy hirtelen nem annyira repedez, hogy ha az ember benne forgolódik. Mi a' fegyverét-illeti, tehát más-fél latos * Calibernyi Puska, jó kard Pagnetával adatik: A' közönféges Companiák Fő-Tifstyei penig Dárdával (Partifan) fegyvereztettnak, mellek közül az Oberfter Dárdájja egészlen, az Obrift-Laitenanté félig, a' Kapitányoké alfo fele, a'Hadnagyoké penig éppen nintfen megaranyozva. E' mellett a' Hadnagy Dárdájja Tzaffrang nélkül, a' Kapitányoké Tzaffranggal fekete és farga felembül; az Oberft Laitenanté Tzaffranggal fekete felembül és Arany fonálbul fodoritva, az Oberfteré penig tfupa tiszta

¹ *Thürheim grf.* I. Á. grf. v. Khevenhüller-Frankenburg. *Krones.* Allg. D. Biographien XV. k. és A Frh. v. *Wrede.* Geschichte der k. u. k. Wermacht.

* Calibernek szoktuk a' Tféve fűreffég vagy is likanak széleffégét nevezni in Diametro, ez penig mind az Ágyu, mind penig egyéb apró lövő fegyverben, bé vett szó:

Arany-Tzaffranggal vagy on tfinofitva. A' Zázló-tartók penig ugró páltzákkal (Springstecken) provifufok.

II. A' mi Regementyeink az ó erőffégéhez lévő Proportiója Szerint. 3. avagy. 4. *Battaliomban föl-ofztattnak, ugy hogy mindenik Battalium. 5. Közönféges-Compagniabul álló, és a' 2. Granadieros Compagnia, a' Regiment két fázrnjai felül állittatik: azon Compagniak, mellek Battaliumot formálnak az ó Rangjok vagy is érdemek Szerint tetetteffenek, ugy hogy, ha a' Regiment az Armada jobb-fázrnján vagy on, az elfő Compagnia á Battalium jobb fázrnjára, máfika, ballra. harmadika ismét jobbra, és igy tovább állittaffék, hogy igy az Ifjú-Compagniak mindétig á középre effenek; ha penig á Regiment a' Ball-Százrnján vagy on, tehát az első Compagnia ballra, máfika jobbra és igy egymás után allittaffék.

III. Mindenik Battalium. 3. ** Divifióra vagy is Ofztálra, és mindenik Divifio 2. réfsre, avagy fél Divifióra Ofztatik, á mint-is mindenik fél Divifio kettőre fjabatik, mellett (zűg) nyilásnak (avagy Plotonsnak) hivnak, ugy hogy egy Bataillon 3. egéfz, 6. fél Divifióbul és 12. Nyilásbul álló.

IV. Midőnn á Regiment ki-nyomakodik és Rofztelőzás (Fergatterung) Doboltatik, mind á Fő és Al Tifztek, mind penig a' köznép a' Párada piartzon vagy helen meg-jelennyék, a' Fő-Tifztek azért, mivel fzükféges, hogy népeiket magok vizfgállják, s valahányfzor lehet meg-tekintfék, hogy tifzták és rendesek legyenek.

V. A Stráfa-Mefter (Feldvvabl) a' népet 4. Lineában allittfa, hanem ha okvetetlenül másképpen volna a' parantfolat, a' Lineák 3. Közönféges lépésre egymástul állyanak, a' Sorok penig ugy fza-balfanak, hogy egyike a' máfikát könyökével el-érheffe; a'mennyire lehetfféges, egy erányzó magafságuak a' Főtifzedeffel (Gefraiter) és öreg katonákkal az első Lineában állittaffanak, az alafonnyabbak, máfodikában, közép-fzerűek harmadikában, a' leg-magaffabbak penig a' negyedikében, mind a' nyájjon Puskájokat bal-vállokon jól magaffan tartfák, a' Pótzkóló ellenzőjjét mellekhez nyomják, húvekjeket

* Battalium avagy fereg.

** Divifio szokott hat Iz lenni midőnn a' Battalium avagy Regiment megyen.

A' Magyar Gyalog-Regementeknél a' Lineák Diftantiájja egymástul vétetik oll fzeleffégre, minemű hozfzu a' Puska a' föl-fzegezett Pagnétával.

A' Német-Gyalog Regementeknél penig a' Dárda vagy Partizán hozfzaságára vétetik.

a' Puska ágya hajlásán föllül tartfák, és mihelelt ki-nyomakodnak egy fzőt le szállanak, se ne Dohányozzanak, fűvegeiket Szemöldök-jökre jól le-nyomják és Öltözettyekben meg-jelenyenek.

VI. A' Lineák egézfzen telleffek legyenek ha penig történnék, hogy elegendő nép nem volna, és így az utólfó linea az olvasásban tfák háromra szállona az előtte lévő nyilás avagy Ofztál (Diviffon) 's-Battalliom üres léfzen. ha penig az utólfó Linea kettőre szállona, a' máfodik és harmadik Linea üreffen hagyatnak.

VII. Minden Battaillonhoz, 24. Tizedes rendtetik, kik közül mindenik Nyiláshoz (zug) kettő allittatik, úgy hogy egygyike az elfő lineában jobb, máfika penig a' negyedikben, bal-kéz felül esék, ha penig többen volnának, egyike az elfő lineában az elfő nyilásban balkéz felül juffon, a' többi penig az (Arrir-Gardeban állittatnak, nem külömben az Atfok közé-is, egy rendtetik.

VIII. Az Atfok mindenkor az egézf Regiment * Avant Gardéjját, avagy Battaillonját tfinállyák, azért az elfő Granadiros Compagniában, jobb felül, egy kapiár alatt rendöltettnek: hogy ha a' Regiment avagy Battaillon az Armáda jobb szárnyán vagyon, avagy a' comandirozó Genéralis jobb-felül feléjjeik efik, úgy, ha jobbrul kölletik marchirozni; hogy ha penig a' Regiment avagy Battaillon bal-szárnya felül áll, vagy-is a' Comandirozó bal felül feléjjeik efik, avagy bal-felül kölletik marchirozni, tehát az Atfok Granadiros-Compagniájja bal-szárnya felül kívül állittatnak.

IX. A' Fourierok, Barbélok és Fourir-Schütztzek a' Regiment elő-állítáfakor, rend és Lineákban állittassanak, és ugyan az elfő Granadier Compagnia üreffége közé az elfő Battaillomban, kik előtt a' Regiment Pater, Auditor, Quartir-Mester, és a' Regiment barbéllya meg-állapodgyanak.

X. Minden Battaillonhoz tartoznak 4. Kapitány, és ugyan minden Divifióhoz egy más, a' ki bé földőzi: ha penig annyán nem volnának, Hadnagyok helettek elő állyanak; azután egy Battaillonhoz 5. Hadnagy kívántatik, kiknek négye a' Kapitányok utánn, ötödike penig a' Záfzoló előtt megállapodnak: A' Záfzoló-tártok a' Záfzólót, bal kezekben vífzik, és a' Battaillon közepin meg-állapodnak; ha penig elegendő Hadnagy nem volna, tehát helekben a' Vezérlő (Führer) elő állittatik: A' Hadnagyok utánn állittatnak a' Strázsa-Mesterrek, úgy hogy az első Divifióra 2. máfodik és harmadikára egy, és a'

* Avant Garde az Armáda elől járó-feregje ha penig az ütközetre rendben állittatott, tehát az első linea ill névvel neveztetik.

Battailon után 1. rendeltetik; ha pedig ezek elegenden nem volnának helekben, Tizedefek állittattnak, Azért szükséges hogy a' Hadnagyok és Fő-Tisztekben fogyatkozás ne légyen, hogy így a' jobb és bal-szárnyra való változás el-tavoztassék.

XI. Minden Divisio előtt, a' Battailomnak, ugy Zászlók és * Arrier-Guardénak 2. Dobos adattaffék a' többi az Oberfterhez, avagy Regiment Comendánt, és Obrift-Leutenantjához; ha pedig stabalis Tiszt jelen nem volna, a' Zászlókhoz állittaffanak; A' Regiment Doboffa pedig az Oberfter után, a' többi Dobofok jobb-keze felül szoktak álloni.

XII. A' Vezérlők (Führer) a' Zászlónál és ugyan a' Zászló-Tartó bal-keze felül állyanak egy lineában, a' Zászlók után pedig annyi Gefreiterok, mennyi a' Zászló hordozók, a' Dobofokkal egy lineában föl-oloztassanak.

XIII. Valamint hogy minden Izek, avagy Lineák (Glider) az egész ő Főlfége Regimentyei avagy Battailomiban, ha rendben állittattnak három lépésnyi Széleffégre, egy máftul állonak, azért ez a' Tisztek között-is meg-tartaffék, a' Doboffak 3. lépésre a' Lineától (vagy glidtül) előbb állyonak, ezek előtt 3. lépéssel megént előbb a' Feldvvaiblik, kik előtt megént 3. lépésre a' Hadnagyok és végtére ezek előtt ugyan 3. lépésre a' Kapitányok meg-állapodgyanak: ez a' közepin-is a' Zászlónál meg-tartaffék, a' holl a' Dobofok és Zászló-hordozók az első, Iz (glid) előtt, három lépés széleffégre, kik előtt ugyan 3. lépésre a' Zászló-tartók és Vezérek (Führer) egy lineában, ezek előtt 3. lépésre a' Hadnagyok posztirózva állittattnak.

XIV. Ő Főlfége Oberfterje a' Battailon avagy az egész Regiment jobb szárnyán 3. lépésre a' Kapitány előtt áll, ennek előtte a' Huboifták jobb keze felül a' Fő-Stráfa-Mefter Ló-haton kard kezében, hogy Comandot vehessen megállapodik; hasonló-képpen a' bal-szárnyán az Oberft-Laitenant, ki mellett bal-felül a' Wachtmeister Lieutenant mesztelen fegyver nélkül vagon: Ha pedig a' Regiment vagy Battailon az Armada bal-szárnyán vagon, avvagy a' Comandirozó Generális a' Regiment ellenében bal felül efik, vagy bal felül köllene ki nyomakodni (abzumarchiren) az Oberfter, Obrift-Laitenant és a' többi vice verfa állittattnak.

XV. Ha a' Battailon állittatik, és föl-oloztatik, az iffjabbik Kapi-

** Arrier Guardie a' hátsó Seregje az Armádának, mell a' Corpot, avagy Sereget fölöle tartóztattya, és oltalmazza, hogy fenki meg ne futamodgyék, avagy hátra ne maradgyon.

tány, mindenik Compania Zászló-tartója, a' Vezér (Führer) és egy Dobos a' Bataillon közepin két lépésre egymás utánn állyonak, azután a' Comendant meg-parantfolya a' Fő-Stráfa Mesternek, hogy a' Zászlók elő-hozattaffanak; ez fegyverét praefentálja, és minnyájan a' Doboffak Marchot vernek, a' Kapitány a' Zászló-tartókkal, vezérekkel Doboffak és annyi Kaplárokkal, mennyi Zászlók a' középfő három Nyilásbul (zúg) a' Zászlók eleiben indulnak, a' holl ezek utánn igyeneffen meg-állonak. a' Kapitány pedig ki a' középfő fél Divífiót vízi, meg-áll, és a' midönn a' Vezérek (Führer) a' Zászlókat egymáftul el-vezzik, és a' Kaplások azoknak hüvelleit le-vonnyák, a' Zászlók elhozására rendeltetett Doboffak megént Marchot vernek, erre a' Kapitány és Zászló-tartó jobb és bal felé magokat fordítyák, és a' Batraillon eleiben állonak, először a' Kapitány, másodszor a' Hadnagy, harmadszor a' Zászló-tartók, a' Zászlókkal, negyedizer a' Vezérlők, ötödizer a' Doboffak, a' Kaplások pedig a' lineákban bé-állonak és a' Zászlók Strázsájja a' Bataillomot bé földi; ha pedig a' Zászlókat mezfszönend a' Comendántul, vagy a' Főfstrásáru köllenek el-hozni, egy linea avagy zug jobb vagy bal-fzárnyrul, véle mennyen.

XVI. Ez után az első-imádságra doboltatik, erre ugy a' tisztek mint a' köz nép-is, a' Zászlókat meg-hajtván, füvegeket le-vévén, térdepülve, a' puskát térdek mellett a' földön igyeneffen föl felé tartván immátkozzanak, és a' Dobbal harmadik jel adás után föl-állonak.

Az Exercitiumokrul közönfégeffen.

I. Ha a' Nép exerciroltatik, fegyvereket jól magaffan, egy erá-nyos vállozattal vigyék, mindnyájan hallgaffanak, fenki meg ne mozdu-llon; hanem a' Comandirozó Tifztre fejét más felé nem forgatván, bátronn nizzen, és mind addig femmit ne tfelekedgyék, meddig az utolsó Comandó fzó egézfzen ki-nem-mondátik.

II. A' Comandérozó-Tifzt, minden szavait értelmefzen, hakkal az utólfó szavát pedig keminneny tiftán ki-mondgya, ugy a' Comandirozó-fzókat meg-ne változtaffa, hogy a' nép meg ne tibolodgyék.

III. A' Tisztek az Uj-fogadott népnek a' fegyveri fzókáft (Hand-grif) magányoffan meg-mutaffák, és ha az alkalmatofság vagy circumftantiák engedik, mind addig tzétra löveffék, meddig meg-talállyák; a' mint-is, a' Kapitányok, Hadnagyok és Zászló-tartók a' Companiákat gyakran exercirozzák, hogy igy a' nép magát gyakorolván többekre leheffen alkalmatos, és egymás-között magokat tanithassák.

IV. Mivel meg-történhetik hogy a' midönn a' Fő- vagy alább

való Tifzt, a' gyalog katona Exercitiumban történhető tunyaságát corrigálni akarná, maga és mellette lévő correctió alatt a' további Comandót nem hallhatná, és így több vétek eshetnék; azért fenki-nek a' Battaillont exercérozón kívül, ne légyen szabad, egész Battaillon exercitiumja alatt, corrigálni.

V. Hogy penig a' nép alkalmatoffabban magát állithaffa, és egy máfra vigyázhaffon mindenkor fegyverét jól-magaffan és egyarányoffan hogy hordozza, reá szoktaffék, fordulások vállokhoz szorított fegyverrel, a' több exercitiumok előtt, meg-légyen és nékiek jól megköl magyaráznyi, mit teszen a' Sor és a' Linea.

VI. Minden fogás (Handgrif) három Tempobúl áll, és mihelelt az utolsó Comandó-szó, egészlen ki mondatik, a' Gyalog katona olvaffon Egy, és mingyárt leg-első fogáshoz kezdgyen úgy tovább kettő, három.

VII. A' midőn Exercitiumra ki-vitettnek, a' Záfzlók othonn maradgyanak; hanem ha tellefféggel meg-volna parantfolva.

Fogások avagy Exercitiumok a' Flintával, vagy-is Puskával.

X. Comandó Tempo szó.

1	<i>Vigyázatok</i>	Ez történik a' ball láb farka fordulásával.
‡	<i>és jól föl ve-
gyétek a'</i>	
2	<i>Díftátiátokat,</i>	A' Záfzlók, Fő és Al-Tifztek, úgy a' Doboffak
‡	<i>Záfzlók Fő
és Al</i>	a' Battaillon háta megé, valamint előtte volta-
nak, állanak.
	<i>Tifztek Di-
ftantiátokra</i>	
	<i>Exerciroz-
nyi.</i>	
3	— — —	Kezdeté a' Fogáznak efik midőnn a' nép vas-
kos válloffan helében meg-állapodik, fegyverét
‡		magaffan föl-tartya, pőtzkölő ellenkezőjét mel-
léhez szorittya, hüvékét a' Puska ágya hajláfá-
ban föllül tartya.

‡ Ezenn jellel azonn kéz-fogás avagy Exercitiumok vannak jegyezve, mellek a' Boruffiai Király hadában szoktattak.

- 4 *Fél jobbra* 1 Ez történik fordulással, le-botsáttással, és jobb
vállodról kézzel a' fegyver fogással egy Tempo alatt.
praesentály. 2 A' Puska Ortzája eleiben tartatik, úgy hogy
annak Tfévéjje az órra felé légyen.
3 Jobb lábbal hátra lép, praesentál ezenn praesentatiókor, a' Puska ágya feje tzombjához szorittatik, a' Tféve vége jól magaffan, a' bal-kőnyőke penig szabadon tartatik.
- 5 *Balra for-* 1 A' nép jobb lábával egyet lép, és fegyverét
g duly. maga előtt magaffan tartya, úgy hogy a' Tfévéjje kívül legyen, és balkezevel az Puska ágya fejét alul megragadgya.
2 Fegyverét vállára tefzi.
3 Elő áll és a' jobb kezét le botsáttya.
- 6 *— — —* — Illy módon vagon a' fordulás fél jobbra. és a' mint fél-ballra parantfoltatik, úgy köll az egélf forduláft egélf Jobbra és egélf balra fordittanyi úgy balra, és jobbra elő állani.
- 7 *Praesentáld.* 1 Ez úgy mégyen végben, mint az első Co-
g mandó végbe vitetett, úgy mint a' katona fegyverét lapjára le botsáttya, jobb kezével alztet a' Sárkánon alul tartya.
2 Fegyverét igyeneffen föl-tartya, és ugyan a' tfévéjjét a mellye felé.
3 Praesentál, és a' jobb lábával hátra lép.
- 8 *Pofádhöz.* 1 Midőnn még praesentál a' Sárkánt fölvonnyá.
g 2 Jobb-lábával elő-lép, fegyverét föl emeli, hogy a' tfévéjje föllül légyen, pofájához szorittja úgy hogy az Agy-feje lapja az Ortzájja felül legyen,
3 Jobb lábával hátra lép, és fél-emberre erányoz.
- 9 *Tüzet.* 1 Ez efik a Pötzkölő rándittásával, fegyvernek
g eleiben tartásával, és a' Sárkánjhelre állításával, egy tempo alatt.
- 10 *Port a ser-* 1 Jobb-lábbal hátra lép, fegyverét igyeneffen le
penyőre. erefzti, és a' serpenyőt ki-tifzittya.
g 2 A' Por-Szarvhoz kap.
3 Port hint a' Serpenyőben.
- 11 *Zárd a' Ser-* 1 A' Por-szarvat mell lántzotskán függ, el-erefzti.
g penyőt. 2 A' Serpenyő után jobb-kezevel nyul.
2 Bé-zárja a' Serpenyőt, és praesentál.

- 12 *Bal felé forduljátok a fegyvert tőleni.*
- 1 A' jobb lábával, helre lép.
 - 2 Le botsátván jobb kezét, bal kezével a' Pus-kájját a' Tféve végénél (holl a' globits ki-me-gyen) meg-fogja.
 - 3 Jobb lábával elő lép, és fegyverét bal-felül állította.
- 13 *Fogy Lódin got.*
- 1 Jobb kezével a' Tötéft a' tféve mellé hozza.
 - 2 A' Tötéft fogával meg-fzakasztja.
 - 3 A' Tfévében bottsátta, papiros és glóbitsal együtt.
- 14 *Vond ki a' Puska veszfőt.*
- 1 Merő-kézzel a veszfő vegit meg-fogván, föl-huzza.
 - 2 Azt középen meg-fogja és harmad résznyire kihuzza.
 - 3 Fordított kézzel egézfzen ki-huzza, és a' Tféve-lukával egy-erányoffan meg-forditva tartja.
- 15 *Rövidrefogd a veszfőt.*
- 1 A' nép a' Veszfőt merő karjával fzeme előtt tartja.
 - 2 Annak vastagabb végét melléhez nyomja.
 - 3 Jobb kezét letfulztattya.
- 16 *Tedd a Tjé-ében.*
- 1 A' vastag fele, a' Tfévében nyomatik.
 - 2 Jobb-kézzel felén föllül fogatik, és alá tafzitatik.
 - 3 Jobb-kézzel annak vékony vége fogatik.
- 17 *Háromszor szorítsd a töttéft.*
- 1 A' nép igyenes teftel álván, a Veszfőt föl-vonya, hüvekét a' vékony végire teszi, és a' fuj-tást háromszor meg-fzorította.
- 18 *Vond ki a' veszfőt.*
- 1 Ki-huzza a' Veszfőt merő karjával, és jobb-kezével, egézf a' Tféve végéig le nyul.
 - 2 Ismét merő karjával annyira ki-huzza, hogy tfak egy-arasznyira a' tfévében, benn marad, és a' jobb kezét ismét ippen a' tféve végéig le eresztzi.
 - 3 Fordított kézzel az egézf veszfőt ki-huzza, és igyeneffen a' Tféve-Likával tartja.
- 19 *Rövidítsd a' veszfőt.*
- 1 Maga előtt magaffan tartja a' veszfőt, ugy hogy a' vastag vége föllül légyen.
 - 2 A' vékony végét a' mellére teszi.
 - 3 Jobb kezét a' végéhez egy arasznyira le tfufzattya.

- 20 *Helére a'* 1 Az Ember a' vefzfő vékony végét a' Máfodik
 † *Vefzfőt.* héjjazottyában erefzti, és azonnal jobb kezével
 egy-arafznyira a' tféve végén föllül meg-fogja.
- 2 A' vefzfőt az utolsó héjjazottyán alul le
 nyomja, és mint egy, egy-arafznyira kin mara-
 dott végét, fönt, jobb kezével meg-fogja.
- 3 A' Tenyere lapjával a' vefzfőt le-nyomja.
- 21 *Szegezd a'* 1 Meg-fogja a' Pagnétat (Bajonet).
 † *Pagnétát,* 2 Ki-huzza, és jobb szeméhez hozza. merő kar-
 jával.
- 3 A' Tfévére föl szegezi.
- 22 *Előre ály-* 1 Jobb-kezével a' kakafon alul fogja puskáját.
 † *lyon a' Pag-* 2 Elötte tartya igyeneffen föl, ugy hogy, a' tféve
néta. maga felől állyon.
- 3 Jobb lábbal hátra lép, és Puskáját bal kar-
 jára erefzti, ugy hogy a' kakaffa, atzéllyával
 együtt kívül a' tfévéjje penig föllül légyen.

Közli: Dr. SZENDREI JÁNOS.

Huszár 1765-ből.